

DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-745x.8.2021.249051>
УДК 304.4

У ПОШУКАХ НОВОЇ ПАРАДИГМИ КУЛЬТУРНОЇ ПОЛІТИКИ ХХІ СТ.

Шевченко Марина Іванівна

*Кандидат культурології, доцент,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0960-513X>,
e-mail: ua.kiev.marina@gmail.com,
Київський національний університет культури і мистецтв,
вул. Є. Коновальця, 36, Київ, Україна, 01133*

Надіслано:
02.12.2021
Рецензовано:
09.12.2021
Прийнято:
15.12.2021

Для цитування:

Шевченко, М. І. (2021). У пошуках нової парадигми культурної політики ХХІ ст. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*, (8), 210–222. doi: <https://doi.org/10.31866/2616-745x.8.2021.249051>.

Стаття присвячена дослідженню поняття «культурна політика», її нової парадигми у контексті викликів сьогодення. Розглядаються основні підходи до визначення поняття культурної політики, найдоцільнішим з яких визнається комплексний підхід. Методи дослідження полягають у використанні принципу аналізу об'єктивності, що дає можливість охарактеризувати особливості формування культурної політики сучасних країн, що розвиваються, оскільки їх основна проблема – формування цілісної культури – стосується й України, визначити її цілі та пріоритети, культурологічних методів, що дозволяє розглянути діяльність держави щодо стратегії культурної політики. Пропонується модель публічної культурної політики як така, що забезпечує залучення до культуротворення усіх учасників культурного процесу. У висновках зазначається, що сучасна культурна політика має будуватися на демократичних засадах; переймаючись питаннями доступності та якості продуктів культури; формування єдиного соціокультурного простору в середині країни. Важливим є баланс між збереженням та трансляцією культурно-історичного досвіду та водночас виробленням нового. Вироблення публічної культурної політики, на нашу

думку, є відповіддю на запит сучасності, яка потребує нової культурно-політичної парадигми.

Ключові слова: культура; культурна політика; мультикультуралізм; глобалізація; моделі культурної політики.

Вступ

Сучасне розуміння проблеми культурної політики формувалося поступово у руслі роздумів про сенс культури загалом. Лише з часом культурна політика набула статусу окремого об'єкта дослідження. Поштовхом до цього стало усвідомлення факту; що розвиток економіки, технічний прогрес, подолання політичних, соціальних криз і катаклізмів неможливо за відсутності культури, котра здатна забезпечити суспільну стабільність, консолідувати державу та суспільство для вирішення найважливіших національних завдань; сприяти соціальній модернізації.

Саме визначення культурної політики не обмежується єдиним підходом. Одним із перших було введено обіг на засіданні круглого столу ЮНЕСКО в Монако 1967 р. У доповіді «Політика у сфері культури – попередні уявлення» під політикою у сфері культури розумівся комплекс операціональних принципів, адміністративних, фінансових видів діяльності та процедур, котрі забезпечують основу діяльності держави у сфері культури. У цьому контексті реалізація політики у сфері культури – це «вся сума свідомих дій (чи їх відсутності) у суспільстві, скерованих на досягнення певних культурних цілей за допомогою оптимального використання усіх фізичних і духовних ресурсів, доступних суспільству на даний момент» (Vostriakov, 2004, pp. 78–92).

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Культурна політика як України, так і іноземних держав, її специфіка, підходи і методи впровадження останнім часом знаходяться в колі інтересів науковців і практиків цієї сфери діяльності. Зокрема, у 2012 р. Національний інститут стратегічних досліджень опублікував аналітичну доповідь «Культурна політика України: національна модель у європейському контексті» (Zdioguk, 2012), а Н. Дяченко (Diachenko, 2015) вивчала питання державної культурної політики в Україні та її впливу на регіональний розвиток, питання культурної політики України в умовах Євроінтеграції висвітлювала у своїй праці А. Ярош (Iarosh, 2017), Т. Філіна (Filina, 2021) розглядала питання культурної політики держави в системі забезпечення культурних потреб людини.

Формулювання цілей статті

Метою написання статті є дослідження поняття «культурної політики» у контексті нової парадигми, що формується в умовах викликів сьогодення.

У свою чергу, досягнення поставленої мети передбачає вивчення основних підходів до визначення поняття культурної політики, найдоцільнішим з яких визнається комплексний підхід.

Виклад основного матеріалу дослідження

Нині для визначення поняття культурної політики можна застосувати цільовий; інституціональний і ресурсний підходи. Окрім цього існує комплексний управлінський підхід, що виникає на перетині інших.

Прикладом цільового підходу є визначення, за авторством сербської дослідниці Мілени Драгичевич-Шешич: «Термін “політика” позначає свідому діяльність, скеровану на досягнення затребуваних у суспільстві цілей. Кожен аспект суспільного життя має свою ціль, тому ми говоримо про цілі у сферах економіки, медицини, освіти. Коли йдеться про досягнення необхідних суспільству цілей у сфері культури, з’являється поняття культурної політики. Знаючи, що людське суспільство не може існувати поза культурою, можна зробити висновок, що неможливе існування суспільства й без культурної політики. Однак це не повністю відповідає дійсності, оскільки саме існування культури ще не означає, що її розвиток визначається низкою цілей та завдань, котрі необхідно вирішити за допомогою необхідних засобів, механізмів та дій, а саме в цьому й полягає сенс культурної політики. Таким чином, культурна політика є свідомим регулюванням у сфері культури при прийнятті необхідних рішень з питань культурного розвитку суспільства в цілому» (Dragichevich-Sheshich, Stoikovich, 2000, р. 75).

Інституційний підхід знаходимо у визначенні французьких дослідників Августина Жерар та Женев’євиГентіл: «Політика являє собою систему взаємопов’язаних цілей, практичних задач та засобів, обраних експертом та скерованих на певну суспільну групу. Культурна політика може здійснюватися в рамках об’єднання, партії, освітнього руху, підприємства, міста, уряду. Але незалежно від суб’єкта політики, вона передбачає існування довготривалих цілей, задач та засобів (людських ресурсів; фінансів та законодавчої бази), об’єднаних у надзвичайно складну систему» (Girard, Gentil, 1983, pp. 171–172). У цьому визначенні підкреслюється складність культурної політики як об’єкта управління та її комплексність, надається постановка стратегічних завдань культурного розвитку, але без уваги залишаються проблеми тактичного та оперативного управління закладами культури з боку державних інститутів.

Поєднати тактичні функції та цілі культурної політики дозволяє визначення Маріо ді Анжело та Пола Весперіні в межах ресурсного підходу. Вони виділяють п'ять основних позицій:

- цілі діяльності центрального уряду мають узгоджуватися з інтересами регіональних та місцевих органів управління, а також основних гравців культурного поля;

- цілі держави мають співвідноситися з реальними можливостями вибору суб'єктів, залучених до процесу культурної політики;

- реалізація культурної політики завжди передбачає діяльність з матеріально-творчого забезпечення функціонування культури;

- культурна політика передбачає розподілення ресурсів як фінансових, так і адміністративних, структурних, людських і творчих;

- культурна політика обов'язково передбачає планування, котре являє собою процес підготовки держави до участі у культурній діяльності, а також у планування розподілу ресурсів (Vostriakov, 2004, p. 80).

Безумовно, схоже розуміння природи культурної політики не виходить за межі концепції більшості європейських моделей державного управління у ХХ ст. Якщо ми визначаємо інститут держави як головний суб'єкт культурної політики, творцям та інститутам культури дослідники автоматично відводиться другорядна роль «об'єкта управління». Для усвідомленої культурної політики необхідно такі види діяльності: визначення культурних цінностей, цілей та пріоритетів, програми ініціатив та витрат, котрі відповідають цим цілям та сприймаються, власне, як формування культурної політики; моніторинг політики – процес, котрий дозволяє оцінити культурний вплив кожної суспільної дії у сфері встановлених стандартів, котрій і являються засобом досягнення встановлено культурної політики.

Дослідники виділяють шість основних напрямів, на котрі має бути скерована культурна політика:

- збереження спадщини (музейні колекції, історичні будівлі, живопис, музична література, а також навички ремесел і фольклор);

- розповсюдження культурного продукту;

- творчість (що включає як роботу творця, так і будь-якого допоміжного персоналу, задіяного в культурному процесі);

- дослідження (це передбачає перевірку відповідності культурної політики поставленим цілям та задачам);

- підготовка персоналу (передбачає навчання творчих спеціалістів; адміністраторів та працівників суміжних сфер);

- освіта (Markov, Birdzheniuk, 1997, p. 45).

У XXI ст. значну частку становлять країни, що розвиваються. У них держава є основним інститутом, здатним компенсувати недоліки інфраструктури, котра, у свою чергу, не є самостійною силою, здатною забезпечити розвиток культури у відповідності до загальнонаціональних вимог. У сучасному світі частка країн, що розвивається, переважає над іншими. Не дивлячись на відмінності режимів влади, можна виділити загальні тенденції та цілі їх культурної політики. Насамперед, це спрямованість на формування єдності культури нації в цілому, її гомогенізація. Формування цілісної національної культури можливе лише за умови узгодження культурного та соціоекономічного розвитку країни, усвідомлення розвитку самобутності культури як важливого елементу національної єдності та солідарності. Для досягнення цієї мети важливою є демократизація культури, тобто залучення до культурного життя всіх верств населення, проведення плідного діалогу між інтелігенцією та суспільною більшістю. Культура – феномен безпосередньо пов'язаний з історією, тому вкрай необхідним також є розвиток і навіть пропаганда принципу спадкоємності культури, тобто зв'язку теперішнього й минулого. Це передбачає збереження та охорону культурного спадку, його вивчення та втілення його елементів у сучасному житті.

У численних дослідженнях йдеться про формування окремого інституту реалізації культурної політики, підготовку та вдосконалення їх кадрового складу (Kharrison, Khantington eds., 2002, p. 119). Держава має сприяти інтеграції науки в національну культуру на основі вивчення їх взаємовпливу, створювати сприятливі умови для розвитку творчої активності та гідного рівня розвитку мистецтва.

Таким чином, сучасні моделі культурної політики можна сформулювати, ґрунтуючись на двох вимірах. Перший характеризує спосіб регулювання культури та може бути представленим у вигляді шкали (етатистська – ринкова моделі). Вона характеризує два протилежні типи врегулювання культури – державне управління чи «невидима рука» ринку (Khrenov, 2013, p. 9). У першому випадку держава визначає основні цілі, напрями та методи політики у сфері культури. У другому – основні пріоритети культури визначаються балансом попиту та пропозиції, що формується на ринку культури. Продукти культури стають креативним товаром, цінність якого визначається кон'юнктурою культурного ринку і рівнем креативності пропонованого товару. Другий вимір культурної політики пов'язаний з характеристикою міри відкритості проведеної політики. Вона визначається участю різних соціальних

груп та їх представників у формуванні нових соціокультурних цінностей або ж домінуванням офіційних цінностей та культурних форм.

Для моделі домінантної культури властиве утвердженням тієї культури, яка забезпечує легітимацію правлячої групи. Держава ставить інституційні бар'єри на шляху розвитку тих культурних форм, які підривають владу правлячої еліти. Будь-яка культура, що відрізняється від офіційно визнаної та проголошеної, визнається контркультурою. Відтак, за таких політичних умов будь-яка неофіційна культура стає нелегальною.

Модель культурної політики, в якій держава відігравала домінуючу роль, формувалася у період переходу до індустріального суспільства. Для держави було важливим сформувати єдину націю зі спільною системою культурних кодів. Саме держава визначала основні напрямки культурної політики, котра розглядалася як специфічна область діяльності експертів, що забезпечують стандартизацію культурних кодів.

Перехід до постіндустріального суспільства, формування культури постмодерну, котрим властиві змішання стилів та відсутність домінанти, поставили перед державою нові завдання у сфері культурної політики. Звісно, велика кількість суспільств; котрі опинилися в полоні постмодерну так і не змогли виробити адекватну відповідь на запитання «якою повинна бути роль держави у виробленні культурної політики?». Це питання ускладнюється включенням до творення культурної політики суспільних, культурних, релігійних та етнічних організацій. Культура перетворюється на арену зіткнення не лише старих й нових течій мистецтва, але й різних ідентичностей та культурних кодів.

За таких умов держава опиняється у непростому становищі між двох крайностей. З одного боку, підтримка сформованих національних соціокультурних форм та сприйняття будь-яких інших форм культури як «чужих» погрожує культурною ізоляцією, стагнацією і етатизацією культури. З іншого – демонстративне відсторонення від проблем, що виникають, під гаслами самоорганізації культури. погрожують втратою національної ідентичності, «історичної пам'яті нації».

У втіленні моделі культурного націоналізму держава підтримує культуру етнічної більшості. Інші етнічні групи приречені на асиміляцію або витіснення на культурну периферію. Відмінність даної моделі від попередньої полягає в офіційному визнанні культурних прав різних етнічних і соціальних груп за фактичної гегемонії культурних форм панівної етнічної групи. Культура починає грати «охоронну» роль, перешкоджаючи соціальним змінам. Сформована модель культурної політики переважно зорієнтовано на збереження культурної спадщини як основи національної ідентичності.

Не зважаючи на всю важливість даної проблеми; вона навряд чи вичерпує зміст культурної політики, у тому числі культурної політики суспільства, що модернізується.

Домінування ринкових регуляторів формує модель масової культури, для якої характерно нівелювання будь-яких неприбуткових культурних форм та цінностей. Держава знімає з себе функцію регулятора культурних процесів, покладаючись на «невидиму руку» не лише в економіці, алей у культурному житті. Виміром ефективності в разі затвердження цієї моделі стає прямий та непрямий прибуток. Підтримка культурних проектів можлива за умови їх комерційної віддачі або масовості й «видовищності» заходів.

У XXI ст. культурна політика стикається з низкою викликів. Перший з них з'являється з боку соціокультурної модернізації. Культурну політику суспільства не можна звести лише до збереження культурної спадщини. У іншому випадку вона ризикує надати культурі виключно музейний характер. Розвиток та модернізація передбачають формування нових форм культурної ідентичності та культурної інтеграції соціуму. За таких умов важливим стає питання організації процесу взаємодії між різними соціальними групами. Кожна з них виробляє свої власні культурні коди. Саме тому виникає проблема культурної комунікації між ними. Її формою стає конфліктна взаємодія між традиційними соціальними спільнотами; зорієнтованими на стандартні культурні зразки (еталоном стають «знайомі» символи минулого або зразки масової культури). Нові верстви населення (нова еліта та вищий шар середнього класу) стають здатними як до вироблення нових культурних форм, так і до їх сприйняття. Проблема полягає не так у розбіжності смаків, як у конфлікті різних культурних кодів. У такому випадку зміст культурної політики має зводитися до медіації культурного конфлікту.

Іншим важливим аспектом культурної політики є формування таких культурних цінностей; які б сприяли економічному та соціальному розвитку. Традиція аналізу впливу культурних цінностей на суспільний розвиток; закладена М. Вебером, зберігає своє значення й по сьогодні. З позиції цієї парадигми; соціальний розвиток неможливо без модернізації цінностей. Мова не стільки про те, що чому має передувати – модернізація цінностей соціальним змінам чи навпаки; а про те; що будь-які великі соціальні зрушення супроводжуються змінами в ціннісних системах. Без динаміки останніх неможливі серйозні та глибокі соціальні перетворення.

Європейські країни зіткнулися з проблемою зберігання культурної ідентичності в умовах глобалізації. Для країн, котрі проводять політику

мультикультуралізму; це; перш за все; проблема виживання національної культури в епоху толерантності і транспарентності (Kharrison, Khantington eds., 2002, p. 87). Толерантність як принцип культурної політики може розглядатися іншими культурами як ознака цивілізаційної слабкості; як засіб не просто просування, але насадження своїх культурних цінностей, рівноправність культурних ідентичностей як умова утвердження гегемонії власної. Культурна політика за таких умов не повинна стати новим засобом насадження культурного націоналізму, але повинна поєднувати в собі як «охоронні» функції; так і функції медіатора у процесі «зіткнення цивілізацій».

Власне; криза мультикультуралізму стала новим викликом для культурної політики. Ця криза зумовлена виникненням таких контркультур; які сприймаються у якості загрози домінуючій культурі та національній ідентичності. Культурне розмаїття та проголошення рівності культур й систем цінностей може обернутися дезінтеграцією й загостренням локальних та регіональних культурних конфліктів. У багатьох країнах відбувається політизація культурних відмінностей; що призводить до соціальних розколів і конфліктів. Таким чином, перед культурною політикою XXI ст. ставиться завдання збереження цілісності та єдності суспільства.

Перед сучасним суспільством поставлено завдання вироблення нових моделей культурної політики. Вони, у свою чергу, повинні вирішити чотири завдання:

- збереження цілісності суспільства в умовах культурного різноманіття;
- гарантувати збереження домінантної культури;
- запобігання політизації культурних розколів;
- забезпечення соціальних і політичних умов для культурного розвитку

(Kharrison, Khantington eds., 2002, p. 90).

Важливою проблемою культурної політики є існування так званих «фрагментованих» суспільств, у яких співіснують не просто різні локальні культури, але й різні цивілізаційні системи. У таких суспільствах зберігаються не лише мовні, регіональні, расові, етнічні чи релігійні розколи, але й небезпека того, що такі розколи можуть поставити питання про саме існування суспільства. Даний виклик ставить у центр проблему збереження держави у такому суспільстві, а культурна політика стає способом збереження державної цілісності.

Відповіддю на виклики сучасності має стати набуття культурною політикою статусу публічної. Ця публічність передбачає не лише відкритий характер такої політики, діалог держави із суспільством, але й здатність організувати та підтримувати діалог всередині суспільства, між його різними сегментами. Культурна політика стає способом організації комунікативної

взаємодії між носіями різних ідентичностей, культурних кодів при збереженні домінантної інтегративної культури. Ядром публічної культурної політики стають як зміст та форма міжкультурного діалогу, так і заходи, спрямовані на розвиток домінантною культури. Водночас змін зазнає суб'єктність такого типу політики. Разом із державою у її формуванні особливу роль починають відігравати творчі об'єднання, культурні спільноти, асоціації за інтересами. Головна мета публічної культурної політики полягає у тому, щоб зробити культуру спільним благом, доступним для всіх, незалежно від соціального статусу або місця проживання. Дієва культурна політика повинна прагнути до високих горизонтів, щоб служити на благо суспільства.

Важливим у сучасній парадигмі культурної політики залишається питання про об'єкти та способи підтримки культурних проєктів. Головним критерієм відбору об'єктів підтримки виступає їх оцінка з позицій суспільного блага. Головним суб'єктом оцінки у цьому випадку могли б стати спеціальні експертні ради в галузі культури (що складаються з визнаних діячів культури, експертів у галузі культури, суспільних діячів, психологів і педагогів), котрі активно взаємодіють з органами влади. Такі експертні ради могли б не просто існувати як допоміжний орган а й стати активним творцем публічної культурної політики. У формуванні публічної культурної політики могли б зробити свій внесок й політичні партії (що не суперечить тезі про недопущення політизації культурних розколів). Також формування публічної культурної політики повинні залучатися такі зацікавлені групи як етнічні меншини та релігійні спільноти.

Безумовно; одними з найважливіших суб'єктів публічної культурної політики залишаються регіональні легіслатури, що формують законодавчу базу. Проте їх роль не повинна обмежуватися нормотворчістю. Публічні слухання з найбільш важливих питань культурного розвитку регіону, обговорення суперечливих культурних проблем повинні стати невід'ємною частиною регіонального політичного процесу.

Публічний характер культурної політики по-новому ставить питання про взаємини між чиновниками у сфері культури і політиками (в тому числі й регіонального масштабу). Якщо для чиновника головними критеріями управління культурою є раціональність; прибутковість та перспективи розвитку; то для політика головним показником ефективності культурної політики є громадська значимість і соціальні наслідки. Та ж сама проблема торкається й способу прийняття рішень в галузі культури. Бюрократія у сфері культури прагне приймати рішення; відштовхуючись від власного розуміння

цілей і способів здійснення культурної політики. Прийняті таким чином рішення можуть провокувати як культурні; так і соціальні конфлікти на мікро- і макрорівнях. Тому публічна культурна політика передбачає прийняття рішень основі узгодження інтересів учасників культурного процесу.

Висновки

Таким чином, задля реалізації успішної культурної політики держава має орієнтуватися на вдосконалення інституційного забезпечення сфери культури, її матеріально-технічної та кадрової бази. Сучасна культурна політика має будуватися на демократичних засадах; переймаючись питаннями доступності та якості продуктів культури, формування єдиного соціокультурного простору в середині країни. Важливим є баланс між збереженням та трансляцією культурно-історичного досвіду та водночас виробленням нового. Вироблення публічної культурної політики, на нашу думку, є відповіддю на запит сучасності, котра потребує нової культурно-політичної парадигми.

Reference

- Diachenko, N. (2016). Derzhavna kulturna polityka v Ukraini ta yii vplyv na rehionalnyi rozvytok: ohliad pidkhodiv i metodiv [State cultural policy in Ukraine and its impact on regional development: a review of approaches and methods]. *Visnyk KhNU imeni V. N. Karazina. Seriiia "Istoriia Ukrainy. Ukrainoznavstvo: istorychni ta filozofski nauky"* [Bulletin of VN Karazin KhNU. Series "History of Ukraine. Ukrainian Studies: Historical and Philosophical Sciences"], [online] no. 20, pp. 88–91. Available at: <https://periodicals.karazin.ua/uahistory/article/view/6022>.
- Dragichevich-Sheshich, M., Stoikovich, B. (2000). *Kultura: menedzhment, animatsiia, marketing* [Culture: management, animation, marketing]. Novosibirsk: Tigra.
- Filina, T. (2021). Kulturna polityka derzhavy v systemi zabezpechennia kulturnykh potreb liudyny [Cultural policy of the state in the system of ensuring the cultural needs of man]. *Hraal nauky* [The Grail of Science], no. 9, pp. 444–448. DOI: 10.36074/grail-of-science.22.10.2021.80.
- Girard, A., Gentil, G. (1983). *Cultural Development: experience and policies*. Paris: UNESCO.
- Iarosh, A. (2017). Kulturna polityka Ukrainy v umovakh yevrointehratsii [Cultural policy of Ukraine in the context of European integration]. *Pytanniakulturolohii* [Issues in Cultural Studies], no. 33, pp. 78–84. DOI: 10.31866/2410-1311.33.2017.141586.

- Kharrison, L., Khantington, S. eds. (2002). *Kultura imeet znachenie. Kakim obrazom tcennosti sposobstvuiut obshchestvennomu progressu* [Culture matters. How values contribute to social progress]. Moscow: Moskovskaia shkola politicheskikh issledovani.
- Khrenov, A. (2013). Modeli kulturnoi politiki: smena paradigim [Cultural policy models: paradigm shift]. *Trudy Sankt-Peterburgskogo gosudarstvennogo instituta kultury* [Proceedings of the St. Petersburg State Institute of Culture], Vol. 199, pp. 4–11.
- Markov, A., Birdzheniuk, G. (1997). *Osnovy sotciokulturnogo proektirovaniia* [Fundamentals of sociocultural design]. St. Petersburg: Izdatelstvo Sankt-Peterburgskogo gumanitarnogo universiteta profsoiuzov.
- Meleshkina, E. (2012). *Formirovanie novykh gosudarstv v Vostochnoi Evrope* [Formation of new states in Eastern Europe]. Moscow: INION RAN.
- Panov, P. (2012). Institutcionalnaia ustoichivost fragmentirovannykh politiy [Institutional sustainability of fragmented polities]. *Politicheskaia nauka* [Political Science], no. 3, pp. 31–49.
- Vostriakov, L. (2004). Kulturnaiapolitika: osnovnyekontceptcii i modeli [Cultural Policy: Basic Concepts and Models]. *Ekologiiia kultury* [Ecology of culture], no. 1, pp. 78–92.
- Zdioruk, S. I., Lytvynenko, O. M., Rozumna, O. P. (2012). *Kulturna polityka Ukrainy: natsionalna model u yevropeiskomu konteksti* [Cultural policy of Ukraine: national model in the European context.]. Kyiv: NISD.

IN SEARCH OF A NEW PARADIGM OF THE XXI CENTURY CULTURAL POLICY

Marina Shevchenko

Candidate of Cultural Studies, Associate Professor,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0960-513X>,

e-mail: ua.kiev.marina@gmail.com,

Kyiv National University of Culture and Arts,

Kyiv, Ukraine

The article is devoted to the study of the concept of “cultural policy”, its new paradigm in the context of today's challenges. The main approaches to defining the concept of cultural policy are considered, the most expedient of which is recognized as an integrated approach. The research methods consist in using the principle of objectivity analysis, which makes it possible to characterize the peculiarities of the formation of the cultural policy of modern developing countries, since their main problem – the formation of a holistic culture – also applies to Ukraine, to determine its goals and priorities, cultural methods, which allows us to consider the activities of the state in terms of cultural policy strategy. A model of public cultural policy is proposed as ensuring the involvement of all participants in the cultural process of creating culture. The conclusions note that modern cultural policy should be based on democratic principles, caring about the availability and quality of cultural products, the formation of a single socio-cultural space within the country. It is important to keep a balance between the preservation and transmission of cultural and historical experience and, at the same time, to develop a new one. Development of public cultural policy, in our opinion, is the answer to the demand of our time, that needs a new cultural and political paradigm.

Key words: culture; cultural policy; multiculturalism; globalization; cultural policy models.

В ПОИСКАХ НОВОЙ ПАРАДИГМЫ КУЛЬТУРНОЙ ПОЛИТИКИ XXI ВЕКА

Шевченко Марина Ивановна

*Кандидат культурологии, доцент,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0960-513X>,
e-mail: ua.kiev.marina@gmail.com,
Киевский национальный университет культуры и искусств,
Киев, Украина*

Статья посвящена исследованию понятия «культурная политика», ее новой парадигмы в контексте сегодняшних вызовов. Рассматриваются основные подходы к определению понятия культурной политики, наиболее целесообразным из которых признается комплексный подход. Методы исследования заключаются в использовании принципа анализа объективности, что дает возможность охарактеризовать особенности формирования культурной политики современных развивающихся стран, поскольку их основная проблема – формирование целостной культуры – касается и Украины, определить ее цели и приоритеты, культурологических методов, что позволяет рассмотреть деятельность государства по стратегии культурной политики. Предлагается модель публичной культурной политики как обеспечивающая вовлечение в культуротворение всех участников культурного процесса. В выводах отмечается, что современная культурная политика должна строиться на демократических началах; заботясь о вопросах доступности и качества продуктов культуры; формирование единого социокультурного пространства внутри страны. Важен баланс между сохранением и трансляцией культурно-исторического опыта и одновременно выработкой нового. Выработка публичной культурной политики, по нашему мнению, является ответом на запрос современности, нуждающейся в новой культурно-политической парадигме.

Ключевые слова: культура; культурная политика; мультикультурализм; глобализация; модели культурной политики.